

Володимир Бойчук

*здобувач третього рівня вищої освіти (PhD)
зі спеціальності 032 Історія та археологія,
Західноукраїнський національний університет*

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ: СПІВПРАЦЯ З УКРАЇНОЮ (2014-2024)

Події російсько-української війни загострили відчуття української ідентичності серед тих, хто змушений був покинути Україну за різних обставин ще до 2014 року. З іншого боку, вибуття українців за кордон з України у часі війни особливо активізувало діяльність діаспорних інституцій. За даними МЗС України «...на 21 червня 2023 року за кордоном перебували 8 млн 177 тис. українців. Порівняно з даними на 1 лютого 2023 року? тобто за неповні 5 місяців, ця кількість зросла на майже 188 тис. осіб. Понад половина українців перебуває лише в трьох країнах: Польщі – 22%, Німеччині – 14,6% та США – 11%.» [1]. Розуміємо, що лєвова частка тих, хто залишив Україну в часі війни – це представники жіночої статті.

Великою підмогою для українського жіноцтва є Союз українок Америки, організація із тривалою історією, потужним списком добрих справ, спрямованих на збереження української ідентичності. В умовах російсько-української війни розширилися напрямки його діяльності, особливо авторитетно сьогодні звучить слово української діаспори у розвінчуванні міфів про спільну історичну спадщину з росією, про «нацизм» в Україні, цілий ряд інших стереотипів щодо величі російської культури тощо. Союз українок Америки є потужним комунікатором для українців у світі, амбасадором культурної дипломатії, що створює нові можливості та піднімає рейтинги Української держави.

Культурна дипломатія союзіанок формує сприятливий ґрунт для поширення інформації про українську культуру зусиллями десяти відділів, котрі об'єднують жінок різного віку, різних хвиль еміґрації. Традиції українського жіночого руху, який бере початок з батьківської землі, бажання жити в організованому гурті, суспільно-товариська вдача українки, почуття відповідальності перед нацією визначають напрямки діяльності СУА, який розпочав свою діяльність ще у 1918 році, у нелегкий час у житті українців на батьківщині [2, 162].

Союз Українок Америки об'єднує 70 відділів у США, працюючи виключно на волонтерських засадах. Його меценатами є громадяни США, представники бізнесу, банки та фонди США тощо. Організацію очолює Маріянна Заяць. Діяльність СУА охоплює різноманітні ініціативи, включаючи різні проекти [3].

З 2014 р. СУА продовжує свої довголітні соціальні проекти: матеріальну підтримку дитячих будинків і дітей-сиріт України, соціально вразливих сімей, які не можуть дозволити собі необхідну медичну допомогу, а також літні та різдвяні табори для потребуючих [3].

Зауважимо, що популяризацію української спадщини скеровано на благодійні проєкти. Так, ще у 2019 році у Нью-Йорку та Монктлері відбулись благодійні покази колекції української модельєрки Оксани Караванської. Виручені кошти у сумі 5 тис. доларів один із відділів США передав команді навчально-реабілітаційного центру «Джерело» для розвитку та навчання персоналу [4].

Зазначимо, що помітним мистецьким проєктом США у 2023 році стало створення онлайн-каталогу українсько-американських митців. Довідник надає платформу, де професійні художники та аматори можуть демонструвати свою творчість у різних категоріях. На веб-сторінці довідника можна знайти необхідну інформацію англійською та українською мовами, здійснювати пошук за іменем, а також переглядати контактні дані, веб-сайти, посилання на соціальні мережі та місцезнаходження митців. [5].

У 2023 р. США звернувся до світової спільноти фінансово підтримати Україну через купівлю унікальних цифрових колекцій «Писанки надії» художника Ентоні Фатато, що презентує три писанки, створені за мотивами робіт відомої етнографіни, писанкарки Софії Зелік. «Продаж має на меті зібрати кошти для українських гуманітарних ініціатив, підвищити обізнаність про поточні потреби України та дати надію українцям, які страждають від наслідків жорстокої російської агресії» [5].

Левову частку діяльності займає матеріальна допомога сім'ям загиблих у війні, скерування коштів на літні табори для дітей учасників бойових дій, фінансування медичної допомоги, зокрема доставка необхідних препаратів для семи лікарень по Україні, фінансова підтримка сімей переселенців, психологічна допомога та консультивання постраждалих у часі війни, лікування демобілізованих воїнів. Загальна сума витрат на гуманітарну допомогу за тільки за січень-червень 2023 року склала 375 807 тис. дол. [5].

Активною є співпраця США із окремими закладами вищої освіти в Україні. США став головним жертводавцем Інституту психічного здоров'я при Українському католицькому університеті. Є чимало потрібних соціальних проєктів: «Суспільна Опіка», «Стипендія Акція США», «Лекторій Жіночих Студій в Українському Католицькому Університеті», «Фонд ім. Петра і Лесі Ковалевих», «Всеукраїнський конкурс Шекспірознавчих досліджень», «Лікарі об'єднуються заради допомоги дітям» на чолі з доктором Геннадієм Фузайловим, «Адаптуй сім'ю загиблого героя», «Допомога жертвам української війни Гідності» та ін., що морально та матеріально підтримують бойовий дух українців.

Через діяльність свого Адвокаційного комітету США лобіює прийняття Конгресом США резолюції про засудження незаконного викрадення дітей з України до росії, кваліфікуючи такі дії геноцидом. [5]. Щомісячно союзіанки проводять різноманітні активності у напрямку підтримки України у боротьби проти росії. Так, у березні 2023 року участь в адвокаційній програмі «Українські дні», організованій Українською національною інформаційною службою (УНІС), створили умови для зустрічі із співробітниками Конгресу та лобіювання безпекової підтримки України; «...збільшення кількості санкцій проти росії; визнання росії державою-спонсором тероризму, визнання нинішньої війни та

Голодомору геноцидом, визнання вагнерівського угруповання іноземною терористичною організацією (ІТО)». [5].

Маємо відзначити, що діяльність Адвокаційного комітету СУА є достатньо багатогранною. Так, розроблено бібліотечний інструментарій, який надає ресурси для співпраці з бібліотеками з метою організації закупівлі книжок про Україну, включаючи україномовні видання, до бібліотечного фонду. [5].

Отже, аналіз співпраці СУА з Україною вкотре підтверджує спадкоємність традицій усіх поколінь союзінок у підтримці українців на батьківщині. Кожен період діяльності мав свої виклики і був глибоко пов'язаний із суспільно-політичною ситуацією в Україні. СУА опікувався не лише матеріальними та фінансовими потребами українського населення, а й розгорнув національно-культурну, виховну, соціальну та благодійну діяльність, будучи осередком збереження української ідентичності. Організація допомагала і продовжує допомагати українським громадам будувати церкви, школи, народні будинки; через часопис “Наше життя” поширює інформацію про українське буття. Участь у різноманітних міжнародних організаціях дає змогу відстоювати права українського народу та популяризувати здобутки української культури. Особливо важлива народна та культурна дипломатія СУА у часі війни з Росією, як і неоціненна фінансова допомога.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кількість українців та їх міграція за кордон через війну. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732355-kilkist-ukrainciv-ta-ih-migracia-za-kordon-cerez-vijnu.html> (дата звернення 13.06.2024).
2. Балагура Марія. Початки й розвоєві фази Українського жіночого руху в ЗСА (Минуле, сучасне й майбутнє СУА). *Альманах Українського Народного Союзу*. Вид-во “Свобода”. Джерзі Ситі – Нью-Йорк, 1992.
3. Союз Українок Америки – переможці національного конкурсу «Благодійна Україна». URL: <https://1.zt.ua/news/podiyi/soyuz-ukrayinok-ameriki-peremozhtsi-natsionalnogo-konkursu-blagodiyna-ukrayina-foto.html> (дата звернення 15.06.2024).
4. Союз Українок Америки уже кілька років допомагає Навчально-реабілітаційному центру «Джерело» у розвитку та навчанні персоналу. URL: <https://dzherelocentre.org.ua/blog/2020/02/07/yak-ukrayinky-za-kordonom-dopomagayut-rozvyvaty-tsentr-reabilitatsiyi-na-batktivshhyni/> (дата звернення 15.06.2024).
5. Звіт СУА за січень-червень 2023. URL: <https://unwla.org/news/impact-report-january-june-2023-ua/> дата звернення 15.06.2024).